

Bijlage 6. Achtergrond uitbreiding ANLb incl toelichting op toezeggingen Minister van LVVN

Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer

Net als bij de SNL is het voornemen om in het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) ruimte te bieden voor agrarische collectieven om hun lopende subsidieaanvragen uit te breiden. ANLb wordt uitgevoerd in zesjaarsperiodes. De huidige periode loopt van 2023 t/m 2028. Er zijn tien agrarische collectieven actief binnen de provincie. In 2023 zijn we gestart met een bedrag van € 10,2 mln per jaar voor ANLb. Afgelopen jaar hebben wij in ZH, omdat er extra geld kwam ook al een uitbreiding mogelijk gemaakt. Toen zijn, voor de periode 2025 t/m 2028 de beschikkingen van een aantal collectieven uitgebreid. Het totale ANLb-budget is hiermee gestegen naar € 11,2 mln per jaar.

Grote ambities voor uitbreiding bij collectieven en boeren

Nu ligt er een nieuwe uitbreiding voor. In het Hoofdlijnenakkoord was een structureel bedrag van 500 mln per jaar voor Agrarisch natuurbeheer (ANB) opgenomen, waarbij het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) een van de belangrijkste instrumenten was. Per 2026 wil het Kabinet een start maken met het beschikbaar stellen van de eerste tranche van middelen. Er is 200 mln toegevoegd aan de LVVN-begroting. Hiermee kunnen agrarische collectieven, samen met deelnemende boeren, grote stappen zetten met het werken aan de doelen in het landelijk gebied op het gebied van weide- en akkervogels, groenblauwe dooradering, waterkwaliteit en klimaat. Ook zijn de tarieven geïndexeerd per 2026. Voor grasland gaat het bijvoorbeeld om een stijging van ca 15%. In ZH gaat het om een extra bedrag van ruim 7 mln per jaar.

Nav ambtelijke signalen en interprovinciaal overleg in de IPO-Taakgroep Agrarisch Beheer (TAB) is in juli dit jaar groen licht gegeven aan de collectieven om te gaan werken aan een flinke uitbreiding van het ANLb. We hebben daarbij wel meegegeven dat het nog niet 100% zeker was dat het geld ook zou komen. We hebben collectieven meegegeven dat uitbreidingen mogelijk waren voor alle doelen van het ANLb, namelijk weidevogels, akkervogels, dooradering, verbetering van de waterkwaliteit en klimaat. De collectieven zijn in gesprek gegaan met deelnemers en er bleek heel veel enthousiasme en belangstelling bij boeren om te werken aan de verschillende doelen. Gezamenlijk hebben de collectieven aangegeven dat ze voor een bedrag van ruim 7 mln extra ANLb kunnen afsluiten.

In totaal wordt voorgesteld om voor het ANLb € 7,4 miljoen per jaar open te stellen. De uitbreiding van het ANLb wordt gedekt met extra beschikbaar gekomen middelen vanuit het Rijk en waterschappen. De verdeling over de verschillende onderdelen is in overleg met de collectieven tot stand gekomen.

Op 17 juli hebben GS een brief ontvangen van LVVN waarin de volgende passage staat:

In de Voorjaarsbesluitvorming (Kamerstuk 36725XIV/3) heeft het huidige, inmiddels demissionaire, kabinet in het Startpakket MCEN een bedrag van € 200 miljoen per jaar aan structurele middelen toegekend voor het versterken en de uitbreiding van het Agrarisch Natuurbeheer (ANB). Daarvan is een aanzienlijk deel beschikbaar voor de regeling Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLB). De toevoeging van deze

middelen aan de LVVN-begroting zijn meegenomen in de 1^e suppletoire begroting van LVVN, die de Staten-Generaal inmiddels hebben geautoriseerd.

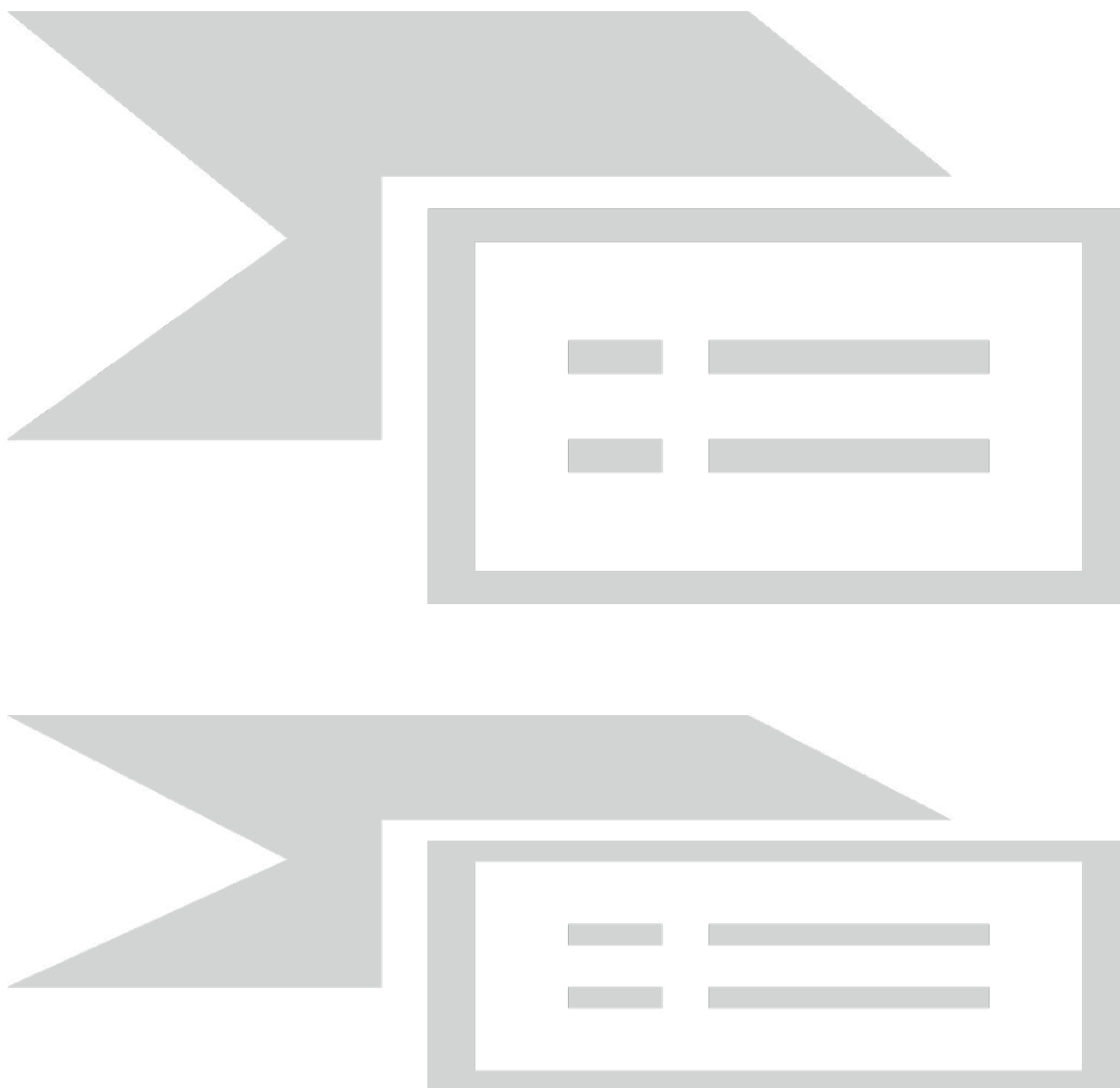
Omdat hierin wel het besluit staat dat er extra geld komt voor ANB/ANLb, maar niet duidelijk was hoeveel precies voor ANLb en wanneer provincies daarover kunnen beschikken, is er op verzoek van de provincies een tweede brief opgesteld. Op 29 augustus hebben GS een brief ontvangen van LVVN waarin de volgende passage staat:

Voor 2026 is een uitbreiding van het ANLb van € 83 miljoen voorzien. Deze middelen zijn toegekend aan LVVN en gereserveerd voor het ANB op de LVVN-begroting. Het Rijk wil deze middelen inzetten voor de uitvoering van het ANLb door provincies en zal de middelen daarvoor aan provincies beschikbaar stellen.

Vanwege de begrotingssystematiek van het Rijk is het niet meer mogelijk om deze middelen nog dit kalenderjaar toe te voegen aan het Provinciefonds. De eerstvolgende mogelijkheid hiervoor is bij Voorjaarsnota (medio maart). Waar mogelijk eerder, zal ik de benodigde stappen in gang zetten, zodat de provincies na de meicirculaire 2026 de middelen ontvangen.

In deze brief wordt concreet toegezegd dat het Rijk 83 mln voor het ANLb aan provincies beschikbaar zal stellen. Hier wordt echter alleen de meicirculaire van 2026 genoemd en niet die van 2027 en 2028. Sommige provincies beschouwen dit als een (financieel) risico en overwegen om het voor 2026 toegezegde bedrag. Die overwegen om het toegezegde bedrag voor 2026 uit te smeren over de jaren 2026-2028. Andere provincies beschouwen beide brieven, aangevuld met de LVVN-begroting 2026 waarin structureel geld voor het ANB/ANLb is opgenomen, als voldoende zeker om het toegezegde bedrag te beschouwen als een toezegging voor jaarlijks geld.

In de tussentijd heeft de Minister van LVVN ook nog een contourenbrief aan de Tweede Kamer gestuurd. Hierin staat de verdeling van de bovengenoemde 83 mln voor ANLb in 2026. Er staat ook hoe de overige ANB-middelen besteed moeten worden, en er staat een meerjarig stijgend bedrag voor ANLb in de Contourenbrief.

In de LVVN-begroting 2026 wordt nogmaals benoemd dat er structureel budget beschikbaar is gesteld *“voor uitbreiding van agrarisch natuurbeheer (ANB) om boeren beter te kunnen belonen en langjarig zekerheid te bieden en zo deelname aantrekkelijker te maken”*. Het ANLb wordt hier ook expliciet genoemd: *“Onderdeel van het ANB is het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), een al eerder bestaand instrument, uitgevoerd door de agrarische gebiedscollectieven onder regie van de provincies. In 2026 wil het kabinet de tarieven voor het ANLb actualiseren, waaronder de tarieven van ANLb-maatregelen ter bevordering van weidevogels, waaronder de grutto. Ook gaat het kabinet het areaal in ANLb-beheer uitbreiden, uitvoeringsorganisaties versterken, kennis ontwikkelen in GLB-pilots, monitoring verbeteren en het doelenkader voor het ANLb actualiseren.”*

Tot slot heeft het IPO op 17 september, voor de AAC-PG vergadering van 18 sept *“de AAC LG gevraagd de colleges van GS te adviseren het ANLb op de tot nu toe gebruikelijke wijze open te stellen in alle provincies, conform de bestuurlijke afspraken in de diverse BO’s waaronder ook de uitbreidingsopgave uit het ANB”*.

Voor ZH is er dus belangstelling voor ruim 7 mln. Als we echter besluiten om de toezegging niet als jaarlijkse toezegging te beschouwen, dan kan het ANLb met ruim 2 mln per jaar uitbreiden. Dan moeten de bedragen in het openstellingsbesluit ook navenant verlaagd worden. In dat geval is het voorstel om de uitbreiding vooral te besteden aan de indexering van de tarieven op open grasland, waarmee invulling gegeven kan worden aan de opgave voor weidevogels. De Minister van LVVN heeft provincies ook gevraagd om daar prioriteit aan te geven, mede ook gelet op de lopende Europese inbreukprocedure. Dat zou dan betekenen dat de uitbreidingswensen op akkers en voor dooradering sterk worden teruggebracht, en die op water en klimaat volledig worden geschrapt. Dat is een risico, omdat collectieven al gesproken hebben met agrariërs over uitbreiding van het ANLb. Als dat niet door kan gaan, levert dat meerjarig een probleem op voor de betrouwbaarheid van overheid en collectief.